

2018/2088(INI)

7.12.2018

VÉLEMÉNY

a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság részéről

az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottság részére

a mesterséges intelligenciára és a robotikára vonatkozó átfogó európai
iparpolitikáról
(2018/2088(INI) – COM(2018)0237))

A vélemény előadója: Dita Charanzová

(*) Társbizottsági eljárás – az eljárási szabályzat 54. cikke

(Egyszerűsített eljárás – az eljárási szabályzat 50. cikkének (2) bekezdése)

PA_NonLeg

JAVASLATOK

A Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság felhívja az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottságot mint illetékes bizottságot, hogy állásfoglalásra irányuló indítványába foglalja bele a következő javaslatokat:

- A. mivel a mesterséges intelligencia gyors ütemben fejlődik, és évek óta szerepet játszik mindennapi életünkben; mivel a mesterséges intelligencia és a robotika fellendíti az innovációt, ami új üzleti modelleket eredményez, és alapvető szerepet játszik társadalmaink átalakításában és gazdaságaink digitalizálásában számos ágazatban, például az iparban, az egészségügyben, az építőiparban és a közlekedésben;
- B. mivel Kína és az Egyesült Államok élen járnak a mesterségesintelligencia-technológiák terén, az Unió pedig jelentős lemaradással küzd; mivel európai szintű összehangolt megközelítés nélkül az Unió számára nem lehetséges a felzárkózás; mivel a mesterséges intelligenciával kapcsolatos közös megközelítés lehetővé tenné az Unió számára, hogy értékeit jobban előmozdítsa világszerte, és hogy nagyobb és hatékonyabb szerephez jusson a globális szinten;
- C. mivel az ipari robotok mintegy negyedét és a világ összes szolgáltató robotjának felét európai vállalatok állítják elő, ezért az Uniónak már most is jelentős eszközök állnak rendelkezésére európai iparpolitikájának megalapozásához;
- D. mivel a közös megközelítés elősegíti a mesterségesintelligencia-technológiák fejlődését a társadalom javára, emellett fellép az e technológiák jelentette kihívásokkal szemben az innováció előmozdítása, a mesterséges intelligencián alapuló termékek és szolgáltatások minőségének javítása, a fogyasztói tapasztalatok és a mesterségesintelligencia-technológiák és robotika iránti bizalom javítása, valamint a belső piac széttagolódásának elkerülése érdekében;
- E. mivel a mesterséges intelligencia és a robotika fejlődésének a társadalom egészére ki kell terjednie; mivel azonban 2017-ben a vidéki térségek nagy része ki volt zárva a mesterséges intelligencia előnyeiből, mert a háztartások 8%-a nem csatlakozik helyhez kötött hálózathoz, 53%-a pedig nem rendelkezik újgenerációs hozzáférési technológiával (VDSL, Cable Docsis 3.0 vagy FTTP);
- F. mivel a mesterséges intelligencián alapuló szolgáltatások és termékek fejlődéséhez szükség van a konnektivitásra, az adatok szabad áramlását és az adatok Unión belüli hozzáférhetőségére; mivel a fejlett adatbányászati technikák szolgáltatások és termékek terén történő alkalmazása hozzájárulhat a döntéshozatal minőségének és ezáltal a fogyasztók választási lehetőségeinek javításához, valamint az üzleti teljesítmény javításához;
- G. mivel a kiberbiztonság létfontosságú annak biztosításához, hogy az adatokat ne lehessen rosszhiszeműen meghamisítani vagy visszaélni velük oly módon, hogy az kárt okozzon az lakosság vagy a vállalatok számára, ami aláásná az iparágat és a fogyasztók mesterséges intelligenciába vetett bizalmát; mivel a mesterséges intelligencia fejlődése során egyre nagyobb mértékben támaszkodik e rendszerekre az intézkedések és döntések meghozatalában, ami pedig magas szintű kiberrezilienciát tesz szükségessé az Unióban a

kiberbiztonság megsértése és hiányosságai elleni védelem érdekében;

- H. mivel az intelligens termékek és szolgáltatások terén tapasztalható technológiai fejlődés a rendelkezésre álló információk mennyiségén, minőségén és elérhetőségén alapuló tudásalapú gazdaság hasznára válhat, és ezáltal javíthatja a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodást;
- I. mivel a fogyasztóknak tudniuk kell bízni abban a technológiában, amellyel kapcsolatban állnak, és mivel ezért ki választ kell adni a mesterséges intelligencia és a robotika fejlődésével kapcsolatos etikai aggályokra; mivel az Uniónak az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt értékek tiszteletben tartására kell alapoznia az említett aggályokra adandó választát; mivel a Bizottság által létrehozott, a mesterséges intelligenciával foglalkozó magas szintű szakértői csoport 2018 végéig kidolgozza a mesterséges intelligenciára vonatkozó iránymutatások tervezetét;
1. hangsúlyozza, hogy az Unió mesterséges intelligencia terén való felzárkózásának első és legfontosabb feltétele az, hogy közös kereteken belül cselekedjen;
 2. hangsúlyozza, hogy az össze nem hangolt K+F fellépések, a szabályozásra és a nemzetközi szintű fellépésekre vonatkozó eltérő döntések csak még inkább eltávolítják az Uniót a cél elérésétől;
 3. megjegyzi, hogy számos tagállam már rendelkezik saját nemzeti mesterségesintelligencia-stratégiával, és örömmel veszi tudomásul, hogy 2018 áprilisában valamennyi tagállam aláírta a mesterséges intelligenciával kapcsolatos együttműködésről szóló nyilatkozatot, valamint azt, hogy hamarosan elkészül a Bizottság és a tagállamok közötti, a mesterséges intelligenciára vonatkozó koordinált terv, ugyanakkor felszólítja az összes érintett felet, hogy törekedjenek a lehető legmagasabb szintű együttműködésre;

A mesterséges intelligencia és a robotika által támogatott társadalom

4. emlékeztet rá, hogy a mesterséges intelligenciával foglalkozó európai kutatóközösség a világ élvonalába tartozik, és a mesterséges intelligenciával foglalkozó kutatóintézetek 32%-át teszi ki;
5. hangsúlyozza, hogy az uniós kutatók továbbra is jelentősen kevesebbet keresnek, mint az egyesült államokbeli és kínai kollégáik, és hogy ez az elsődleges oka annak, hogy elhagyják Európát; felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy igyekezzenek a legtehetségesebb kutatókat az európai vállalatokhoz vonzani, a tagállamokat pedig arra, hogy teremtsenek vonzó feltételeket;
6. hangsúlyozza a célzott intézkedések fontosságát annak biztosítása érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások, valamint az induló innovatív vállalkozások képesek legyenek felhasználni és a javukra fordítani a mesterségesintelligencia-technológiákat; úgy véli, hogy kötelezővé kell tenni az új uniós jogszabályoknak a mesterséges intelligencia technológiai fejlődésére gyakorolt hatásának értékelését, és fontolóra kellene venni az ehhez hasonló hatásvizsgálatok tagállami szintű bevezetését is;

7. felhívja a Bizottságot, hogy a mesterséges intelligencia fejlődése szempontjából kedvező szabályozási környezet előmozdítása érdekében és a jogalkotás minőségének javítására vonatkozó elvvel összhangban rendszeresen értékelje újra a jelenlegi jogszabályokat annak biztosítása érdekében, hogy azok – az Unió alapvető értékeinek tiszteletben tartása mellett – megfelelőek legyenek a mesterséges intelligencia tekintetében, és ha ez már nem valósul meg, tegyen javaslatot módosításukra vagy terjesszen elő új javaslatokat;
8. javasolja, hogy a valóban inkluzív digitális átállás érdekében az elhanyagolt területeken, például a vidéki térségekben és az elhanyagolt ágazatok terén is javítsák a konnektivitást;
9. hangsúlyozza, hogy a mesterségesintelligencia-technológiák szélesebb körű bevezetése kiválthat bizonyos szakmákat, különösen azokat, amelyek valószínűleg automatizálásra kerülnek, és új szakmákat hozhat létre; emlékeztet rá, hogy az Unió lakosságának jelentős része – a munkaerő 37%-a – nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel; hangsúlyozza, hogy a Bizottság jelentős IKT-szakemberhiányt, 2020-ra 750 000 betöltetlen álláshelyet jelez előre;
10. sürgeti a tagállamokat, hogy korszerűsítsék szakképzési és oktatási rendszereiket annak érdekében, hogy az arányossági tesztről szóló irányelvvel és a szakmai képzésekről szóló irányelvvel összhangban figyelembe vegyék a tudományos fejlődést és a mesterséges intelligenciával kapcsolatos fejleményeket, valamint hogy az elkövetkező évtizedekben globális szinten versenyképessé tegyék az uniós szakmai szolgáltatásokat;

A mesterséges intelligencia és a robotika felé vezető technológiai fejlődés

11. úgy véli, hogy a nem személyes adatok Unión belüli szabad áramlására vonatkozó új szabályok lehetővé teszik, hogy egyre több adat álljon rendelkezésre az adatközpontú innováció számára, ami megkönnyíti a kkv-k és az induló innovatív vállalkozások számára a mesterséges intelligencián alapuló innovatív szolgáltatások kifejlesztését és az új piacokra való belépést, ugyanakkor lehetővé teszi a lakosság és a vállalkozások számára, hogy jobb termékekhez és szolgáltatásokhoz jussanak;
12. emlékeztet rá, hogy a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet rögzíti, hogy ha a technológiai fejlődés lehetővé teszi az anonimizált adatok személyes adatokká történő alakítását, akkor ezeket az adatokat személyes adatként kell kezelni, és az (EU) 2016/679 rendeletet ennek megfelelően kell alkalmazni;
13. elismeri az adatmegosztásban rejlő lehetőségeket a mélytanulás jövőbeli fejlődésével összefüggésben, különösen a nagy értékű adatállományok esetében, tekintettel jelentős polgári vagy társadalmi-gazdasági előnyükre, valamint a hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások és alkalmazások létrehozására való alkalmasságukra;
14. hangsúlyozza a nyilvános és magánforrásokból származó, nyílt, nem személyes adatok fontosságát, és úgy véli, hogy a szabályozási keretnek, beleértve a közszféra információinak további felhasználását, támogatnia kell a nyílt adatokhoz való hozzáférést és az interoperabilitást; arra ösztönzi a Bizottságot, hogy vegye fontolóra egy biztonságos és önkéntes egységes kapu létrehozását a nem személyes adatok uniós szintű cseréjének elősegítésére, az egyszerűsített adatgyűjtés megvalósítása érdekében;

15. hangsúlyozza, hogy a fogyasztói bizalom elengedhetetlen a mesterséges intelligencia fejlődéséhez, és hogy a mesterséges intelligencián alapuló rendszerek egyre több fogyasztói adatot használnak, ezért a kibertámadások elsődleges célpontjává válnak; hangsúlyozza továbbá, hogy a mesterséges intelligenciának olyan módon kell működnie, amely nem érinti hátrányosan a polgárokat és a fogyasztókat, és úgy véli, hogy ezért biztosítani kell az általa használt adatok és algoritmusok sértetlenségét;
16. hangsúlyozza a mesterséges intelligencia fejlesztése terén és annak környékén jelentkező diszruptív jelenségek felismerésének, azonosításának és nyomon követésének fontosságát; ösztönzi, hogy a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kutatás összpontosítson a véletlenül vagy rosszhiszemű beavatkozás miatt meghibásodott mesterséges intelligenciával és robotikával;

Iparpolitika

17. úgy véli, hogy az Uniónak jobban fel kell vértéznie magát a kibertámadásokkal szemben; ösztönzi a kiberbiztonságra vonatkozó stratégia gyors megvalósítását, amely stratégiának biztosítania kell a kibertámadásokkal szemben ellenálló, biztonságos mesterségesintelligencia- és robotikai rendszerek kifejlesztését, különösen az uniós tanúsítási rendszerek fejlesztése révén; úgy véli, hogy az ENISA-nak cselekvési tervet kell készítenie a mesterséges intelligencia területén alkalmazandó kiberbiztonságról, amely tervnek értékelnie kell a mesterséges intelligenciával kapcsolatos fenyegetéseket és hiányosságokat, valamint fellépést javasolnia ellenük;
18. hangsúlyozza, hogy a mesterséges intelligenciával és robotikával foglalkozó erős és versenyképes iparág fejlesztése nem támaszkodhat kizárólag a közpénzekre; kiemeli a magánforrások mozgósításának fontosságát az innováció előmozdítása és a fejlett mesterségesintelligencia- és robotikai ipar megvalósítása érdekében az EU-ban;
19. emlékeztet rá, hogy míg a mesterséges intelligenciát és a robotikát az iparban már régóta használják, az e tudományterületen bekövetkező fejlődés egyre kiterjedtebb, így széles körű és változatos alkalmazása valamennyi emberi tevékenység terén lehetővé válik; úgy véli, hogy bármiféle szabályozási keretnek olyan rugalmasnak kell lennie, hogy lehetővé tegye az innovációt, az új technológiák szabad fejlődését és a mesterséges intelligencia használatát; hangsúlyozza, hogy a szabályozás nem akadályozhatja a kutatást és a fejlesztést a magánszektorban;
20. felhívja a Bizottságot annak biztosítására, hogy a digitális innovációs központok ne eredményezzék további igazgatási szintek létrehozását, hanem összpontosítsanak a hatékonyságukat bizonyító projektekbe történő beruházások felgyorsítására; felhívja a Bizottságot, hogy összpontosítson a magán K+F projektekhez nyújtott, vissza nem térítendő támogatásokra és pénzügyi támogatásra; hangsúlyozza, hogy a köz- és magánszféra közötti partnerségeket jobban ki kell használni a mesterséges intelligencia területén;
21. úgy véli, hogy a mesterséges intelligencia nagy előnyt jelent majd az egyszerű adatszolgáltatás elvének alkalmazása szempontjából, lehetővé téve a különböző forrásokból származó adatbázisok és információk kombinálását, megkönnyítve ezáltal a polgárok és a közigazgatási hivatalok közötti kapcsolattartást;

A mesterséges intelligencia és a robotika jogi kerete

A mesterséges intelligencia belső piaca

22. A tagállamoknak biztosítaniuk kell az adatok „kialakításánál fogva és alapértelmezetten nyílt” elv szerinti létrehozását, mindeközben biztosítva a közérdekű célok, például a közbiztonság és a személyes adatok védelmének következetes szintjét, akkor is, ha kritikus infrastruktúrákkal kapcsolatos érzékeny adatokról van szó;

Felelős fejlesztés és az intelligens áruk szabad mozgása

23. hangsúlyozza a kölcsönös elismerés elvének fontosságát az intelligens áruk, köztük a robotok és a robotikai rendszerek határokon átnyúló alkalmazásában; emlékeztet arra, hogy szükség esetén teszteléssel, tanúsítással és termékbiztonsággal kell biztosítani, hogy bizonyos áruk kialakításuknál fogva és alapértelmezett módon biztonságosak legyenek; ezzel összefüggésben leszögezi a mesterséges intelligencia etikai vonatkozásaival kapcsolatos munka fontosságát is;
24. hangsúlyozza, hogy a mesterséges intelligenciát számos olyan ágazatban alkalmazzák, ahol a szabványosítás nagy jelentőséggel bír, ilyen például az intelligens gyártás, a robotok, az önvezető autók, a virtuális valóság, az egészségügyi ellátás és az adatelemzés, és úgy véli, hogy a mesterséges intelligenciára vonatkozó uniós szintű szabványosítás elő fogja segíteni az innovációt és magas szintű fogyasztóvédelmet fog biztosítani; elismeri, hogy noha a biztonság, a megbízhatóság, az interoperabilitás és a védelem területén sok szabvány létezik, a robotikára és a mesterséges intelligenciára vonatkozó közös szabványok további előmozdítására és fejlesztésére van szükség, és ez az Unió prioritásainak részét kell képezze; felhívja a Bizottságot, hogy az uniós szabványügyi testületekkel együttműködve továbbra is proaktívan lépjen fel a nemzetközi szabványügyi testületeknél az e területre vonatkozó szabványok javítása érdekében;
25. sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy mozdítsák elő az innovatív termékek és technológiák forgalomba hozatalát megelőző kis léptékű, élő tesztelést (az ún. innovációs homokozókat);
26. felismeri, hogy a robotikát és a mesterségesintelligencia-technológiákat egyre növekvő mértékben alkalmazzák az autonóm járművekben, így például az önvezető autókban és a polgári célokra használt drónokban; megjegyzi, hogy egyes tagállamok már most is jogszabályokat iktatnak be vagy terveznek e területen, ami ahhoz vezethet, hogy a különböző nemzeti jogszabályok gátolják az autonóm járművek fejlődését; ezért olyan egységes uniós szabálycsomag megalkotására hív fel, amely megfelelő egyensúlyt teremt a felhasználók, a vállalkozások és más érintett felek érdekei és lehetséges kockázatai között, elkerülve ugyanakkor a robotika- és mesterségesintelligencia-rendszerek túlszabályozását;

Mesterséges intelligencián alapuló szolgáltatások szabad nyújtása

27. emlékeztet rá, hogy folyamatosan fejlődnek az adatok elemzésére, kiaknázására és kezelésére szolgáló technológiák, például a gépi tanulás, a mesterséges intelligencia és a

dolgok internete, a gyors technológiai fejlődés pedig lehetővé teszi olyan új szolgáltatások és alkalmazások létrehozását, amelyek az adatok felhasználásán, összesítésén vagy kombinációján alapulnak;

28. emlékeztet rá, hogy a szolgáltatásokra vonatkozó meglévő szabályozási keret – nevezetesen a szolgáltatási irányelv, a szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv és az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv – a mesterséges intelligencián alapuló szolgáltatásokra vonatkozó szakpolitika számos szempontjára kiterjed;
29. hangsúlyozza, hogy a döntéshozatalért végső soron mindig az embereknek kell felelősséget vállalniuk, különösen az olyan szakmai szolgáltatások esetében, mint az orvosi, a jogi és a számviteli szakma; úgy véli, hogy át kell gondolni, hogy szükséges-e szakképzett szakember felügyelete a jogos közérdekű célok védelme és kiváló minőségű szolgáltatások nyújtása érdekében;
30. elismeri a továbbfejlesztett digitális szolgáltatások, például a virtuális asszisztensek, a csevegőrobotok és a virtuális ágensek jelentőségét, amelyek példátlan működési hatékonyságot eredményeznek, emellett elismeri, hogy – tekintettel a mesterséges intelligencia és a robotika autonómiájának korlátaira – a jobb és megbízhatóbb döntések érdekében szükség van az emberközpontú és piacvezérelt mesterséges intelligencia fejlesztésére;

A fogyasztók védelme és szerepvállalásuk erősítése

31. úgy véli, hogy a feldolgozóipari és az egyéni felhasználásra kifejlesztett mesterségesintelligencia-technológiákat piacfelügyeleti hatóságok általi és fogyasztóvédelmi szabályok szerinti termékbiztonsági ellenőrzéseknek kell alávetni adott esetben annak biztosítása érdekében, hogy a biztonsági minimumkövetelményeket betartsák, és fellépjenek az emberekkel való kölcsönhatásból vagy az emberek közelében végzett munkából eredő balesetek kockázatával szemben; úgy véli, hogy a mesterséges intelligenciára vonatkozó valamennyi szakpolitikának foglalkoznia kell az etikai kérdésekkel és az adatvédelemmel, beleértve a harmadik féltől származó és a személyes adatokat, a polgári jogi felelősséggel, valamint a kiberbiztonsággal kapcsolatos kérdésekkel;
32. emlékeztet rá, hogy a mesterséges intelligencia és a robotika alapját az algoritmusok képezik; felhívja a tagállamokat annak biztosítására, hogy a mesterséges intelligencia céljaira csak jó minőségű, különösen pedig aktuális, pontos és megbízható adatokat használjanak fel a fogyasztói bizalom és elfogadottság biztosítása érdekében; e tekintetben emlékeztet rá, hogy az uniós jogszabályok betartása mellett a mesterségesintelligencia-technológiák döntéshozatali mechanizmusainak érthetővé tétele és az algoritmusok torzítatlansága fontos szerepet játszik, ahogy a mesterséges intelligencia által hozott esetlegesen téves döntések felülvizsgálati struktúráinak létrehozása is;
33. hangsúlyozza a felhasználóbarát mesterséges intelligencia jelentőségét a fogyasztói bizalom erősítésében; úgy véli, hogy azokban az esetekben, amelyekben a mesterséges intelligencia – és nem az ember – hoz végleges és tartós döntéseket, erre fel kell hívni a fogyasztók figyelmét, és lehetőséget kell biztosítani számukra, hogy emberi

felülvizsgálatot és jogorvoslatot kérjenek; hangsúlyozza, hogy egy automatizált rendszerrel történő interakció a felhasználót tájékoztatni kell arról, hogy miként léphet kapcsolatba egy másik emberrel, valamint hogyan biztosítható az, hogy a rendszer döntései ellenőrizhetők és javíthatók legyenek;

34. tudomásul veszi a Bizottság kialakulóban lévő digitális technológiákkal kapcsolatos felelősségről szóló szolgálati munkadokumentumát (SWD(2018)0137); tudomásul veszi azon következtetését, hogy bár a jelenlegi felelősségi keret továbbra is stabil és működik, az új mesterségesintelligencia-technológiák fényében a felelősséggel foglalkozó szakértői csoportnak felül kell vizsgálnia annak biztosítása érdekében, hogy megfeleljen a célnak, és kiterjedjen a fogyasztók, az innovátorok és az Unióban működő vállalatok szempontjaira is;
35. hangsúlyozza, hogy a polgárokkal – és különösen a fiatalabb polgárokkal – meg kell értetni, hogy miként működik a mesterséges intelligencia; felszólít az uniós polgárok és fogyasztók szerepvállalásának növelésére azáltal, hogy a mesterséges intelligenciát jobban elérhetővé teszi a polgárok, a fogyasztók és a civil társadalom számára; úgy véli, hogy ez a mesterséges intelligencia jobb megértését célzó intenzív és széles körű oktatás révén valósítható meg;

INFORMÁCIÓ A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSRA FELKÉRT BIZOTTSÁG ÁLTALI ELFOGADÁSRÓL

Egyszerűsített eljárás - a határozat dátuma	16.5.2018
Az elfogadás dátuma	4.12.2018